

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

Σάββατο Ἀθήνα, 27 Ἰουνίου 1920

ΑΡΙΘ. 690

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Ἡ ἀνάστασις τοῦ δασκάλου.

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑΙ: Μακρὰ ἀπ' τὸν κόσμον. (Τέλος).

ΦΙΛΗ ΒΑΤΙΔΟΥ: Μὲς στὴν ἀλήθεια.

ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΗΣ—Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ: Ὁ Δὸν Κιχώτης (συνέχεια).

Ο "ΝΟΥΜΑΣ": Φαινόμενα καὶ πράγματα.

ΓΡ. ΚΕΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ἡ παράστασις τοῦ Ψυχασάβατου.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ: Σύγνεφα.

ΗΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ: Τραγούδι.

Π. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Ἡ δημοτικὴ στὰ σχολεῖα.

ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φιλολογία.—Ἡ Κοινὴ γνώμη.—Νέα βιβλία.—Χωρὶς γραμματόσημο.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ δασκάλου

Δυὸ ἐγγραφα ἱστορικά. Τὸ περιφάνιο ἄγγραφο τῆς «Ἐνώσεως τῶν Λειτουργῶν τῆς Μεσσης Ἐκπαιδευσεως» ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, ἡ παλληκαριστὶς διαμαρτυρία τοῦ καθηγητῆ Παπούλια ἀπὸ τὸ ἄλλο. Σημαιοὶ ψυχῆς ἀρρωστῆς, πού θὰ μείνῃ μουντιούρα αἰωνίᾳ στὴν ἱστορίᾳ τῆς Μεσσης Ἐκπαιδεύσεως, τὸ ἐγγραφο τῆς Ἐνώσεως, ὑγείᾳ, φῶς, γιάτα, ἐλπίδι, τὸ γραμμὰ τοῦ ἀγνωστοῦ καθηγητῆ ἀπὸ τὴν Μεγαλόπολιν, πού τολμᾷ νὰ δηλώνῃ πῶς οὐκ ἀποδέχεται πιά, δὲν τὸ ἀνέχεται ἡ φιλοτιμία του, νὰ εἶναι μέλος τέτοιου συνόλου.

Ἄς μὴν ἀφήσουμε λοιπὸν τὴν ἀπελπισίαν νὰ κυριεύῃ ὁλοκληρωτικὰ τὴν ψυχὴν μας καὶ ἄς διώξουμε τὴ βαρυντικὰ πού σὰ μαῦρο σύννεφο τὴν πλάκωνει. Ὑπάρχουν λοιπὸν καὶ μέσα στὸν κλάδον τῆς Μεσσης Ἐκπαιδεύσεως οἱ νέοι, οἱ γεροὶ, ἀπέναντι στοὺς γέροντας, στοὺς ἀδιόρθωτους, στοὺς σάπιους. Ἀδιάφορο ἂν αὐτοὶ εἶναι σήμερον πέντε ἢ δέκα ἀντίκρου στὸ μεγάλο πλῆθος τὸ ἀνίδεο, πού ἀκολουθεῖ μοιρολατρικὰ τὸ δρόμον τῆς τύχης. Οἱ πέντε αὖριον θὰ γίνοντες εἴκοσι, ἑκατό, χίλιοι. Αὐτοὶ θὰ χρησιμεύουν γιὰ μαγιά, αὐτοὶ θὰ φέρουν τὴν ἀνοιξὴ καὶ τὴν ὑγείαν σ' ἓναν ἄρρωστο κλάδον, μὲ τόσο μεγάλη ἀποστολή, μὰ τόσο καθυστερημένον. Ὁ καθηγητὴς Παπούλιας μὲ τὴν γενναίαν χειρονομίαν του ἀνοίγει τὸ δρόμον. Οἱ ἄλλοι, οἱ δυνατοί, οἱ γεροὶ, δὲν ἔχουν τὴν παρὰ νὰ ἀκολουθήσουν. Ἄς φροντίσουν νὰ γνωριστοῦν ἀναμεταξύ τους, ἄς συνεννοηθοῦν, ἄς ρηξοῦν τὰ θεμέλια γιὰ μιὰ καινούριαν, γερὴ Ἐνωσιν. Σ' αὐτοὺς ἔπεσε ὁ κληῖρος νὰ ἀναμορφώσουν τὸν κλάδον. Αὐτοὶ μὲ τὰ δυνατὰ μὲτὰς τούς θὰ πιάσουν τὸν δάσκαλον μὲ τὰ τρεμουλιάρικα πόδια, τὸ φοβισμένον, τὸν ἐξευτελισμένον καὶ πεσμένον στὴν κοινὴ συνείδησιν, γιὰ νὰ τὸν στήσουν ὀρθόν, ἀλύγιστον, σεβαστὸν ἐκεῖ πού ἡ σύγχρονη ζωὴ τὸν θέλησε, στὴ θέσιν πού ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων τὸν προορίζει.

Γιὰ τὸν σύγχρονον δάσκαλον ἔχει μὲν ὁ ρόλον νὰ παίξῃ στὸ δράμα πού ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ξετυλίγεται μὲ σικιγνὲς μεγαλόπρεπες, ὅσο νὰ σημαίνει ἡ ὥρα τῆς μεγάλης κἀταρσεως. Δὲ θὰ εἶναι ὁ σύγχρονος δάσκαλος τὸ ὑπομονητικὸν πλάσμα πού ὄλοι ὡς τώρα γνω-

ρίζουμε, δίχως δικήν του θέλησιν, δίχως δικήν του σκέψιν, καταδικασμένον νὰ λυώνει τὴν ἀχαρὴν ζωὴν του, πάντα ξεμένον στὸ μαγκανοπήγαδον τῆς σκληρῆς ἀνάγκης, τῆς νεκρῆς συνήθειας. Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀναδημιουργίας. Ἡ ζωὴ ξαναπλάθεται, εἰδῶλα πού ὁ κόσμος τὰ προσκυνούσε ὡς τώρα γιὰ θεοὺς, πέφτουν χάμω συντρίμμενα, καὶ τὰ πλήθη ξαφνιασμένα βλέπουν πῶς κάτω ἀπὸ τίς μπογιὰς καὶ πίσω ἀπὸ τὰ φανταχτερὰ στολίδια δὲν κρυβότανε ἄλλο, παρὰ ὁ ταπεινὸς καὶ εὐκολοσύνητος πηλός.

Σὲ μιὰ τέτοια ἱστορικὴ στιγμή τὸ ἔργον τοῦ δασκάλου, τὸ ἀγνοημένον, τὸ περιφρονημένον, ὑψώνεται σὲ ἀληθινὴ θερησκευτικὴν ἱερωσίαν. Ὁ δάσκαλος, ἀληθινὸς ἱεροφάντης, μὲ τὸ καινούριον Βαγγέλιον ὑψωμένον στὰ ἀγνὰ χέρια του, θὰ καλέσῃ τὸ λαὸν στὴ μεγάλην Ἀνάστασιν, αὐτὸς θὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ μεγάλου Ἐξιλασμοῦ, αὐτὸς θὰ τοῦ θερμάνῃ τὴν ψυχὴν, θὰ τὴν πυρώσῃ, θὰ τὴν χαλκώσῃ σὲ δικολὴν ἀξίαν καταστροφῆς καὶ ἀναδημιουργίας.

Γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ ὕψος αὐτὸ ὁ δάσκαλος, θὰ περάσῃ πολλὰ στάδια. Ἡ ψυχὴ του ἡ σκουριασμένη πρέπει νὰ λάμψῃ στὸν ἥλιον σάν κοφτερὴν λεπίδα, τὸ κορμί του τὸ λιγυσμένον, νὰ ὑψωθῇ ἰσῶ, περὶ φανον, σὰ στέλεχος κρίνου. Τὰ παιδιὰ θὰ ρουφίξουν τότε τὴν μυρουδίαν του καὶ θὰ ἀναζωογονηθοῦν. Ἡ ψυχὴ του πρέπει νὰ μοσκοβολήσῃ, τὸ σχολεῖν τὰ ἀρχαῖα σμένον νὰ γίνῃ περβόλι. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ ὅταν μέσα στὸ σχολεῖν θὰ πάφῃ νὰ καλλιεργεῖται ὁ σκοῖνος τῆς ψευτιάς, ὁ φλόμος τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀδικίας, ὅταν ὁ δάσκαλος ἀπὸ τὸ ὑπομονητικὸν γομαρί, πού ὅτι τοῦ κανοναρχοῦν ἀπὸ πίσω οἱ ἐπιτήδευοι, τὸ ξαναλέει μηχανικὰ, ἀσυνείδητα, σάν ὑπνωτισμένος, μὲ μιὰ καλοκάγαθον ἀνυποψία, μεταβληθῇ σὲ συνειδητὸν ὄργανον, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ζωὴ ὠραιότερη.

Αὐτὲς τίς γλυκὲς σκέψεις μᾶς φέρνει στὸ νοῦν ἡ ὁμορφὴν χερονομίαν τοῦ καθηγητῆ Παπούλια. Πιστεύουμε στὴν ἀνάστασιν τοῦ «Δασκάλου» καὶ μαζί του στὴν ἀνάστασιν ὅλου τοῦ Λαοῦ. Τὸ σχολεῖν, μιὰ κύψλη πού ν' ἀντιβουίζει τὴν χαρὰν τῆς Ζωῆς, νὰ θησαυρίζῃ τὸ μέλι τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἀγάπης. Ὅχι λόγια χοντρά, θάνασσα, λόγια ἐκδίκησης καὶ μίσους. Τέτοια λόγια δὲ θάκουστοῦν ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ δασκάλου πού φανταζόμεσθα μέσα στὴ μικρὴν κοινωνίαν τοῦ σχολείου, πού θὰ εἶναι σάν ἓνας κα-